



Vastaus Ulla Kaukolan ja 20 muun valtuutetun aloitteeseen hajusteettomasta Vantaasta

VD/10235/00.02.00.03/2017

JTS/EH/NJ/HY-L/HP/PS

Ulla Kaukola ja 20 muuta valtuutettua ovat jättäneet seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

"Sisäilmaongelmat ovat moninaisia ja joudumme Vantaallakin pohtimaan aivan uudenlaisia tapoja ratkaista niitä. Kaikki sisäilmaongelmat eivät suinkaan johdu homeesta. Moni sisäilmaongelmainen henkilö, etenkin sellainen, joka on aiemmin altistunut esim. homeelle, saa oireita tilassa olevista kemikaaleista ja hajusteista, vaikka itse tila olisi kunnossa. Oireet laukeavat usein aistimuksesta, kuten hajuista: hajuvedestä, partavedestä, deodorantista, hajusteellisista pesuaineista ja käsisäippuista. Näitä hajusteyliherkkiä on Allergia-, iho- ja astma liiton mukaan jo yli puoli miljoonaa. On arvioitu, että puolet homeelle altistuneista sairastuu myös monikemikaaliyliherkkyyteen. Hajusteyliherkkyyttä on myös ihmisillä, joilla ei ole homealtistushistoriaa.

Hajusteyliherkkien oireet ovat hyvin saman tyyppisiä kuin homeongelmaisilla ja siksi hajusteallergia sekoitetaan usein rakennuksen sisäilmaongelmiin, vaikka sillä ei ole rakennuksen kanssa mitään tekemistä. Hajusteyliherkällä on silmien punotusta, limakalvojen kuivumista, päänsärkyä, nuhaa, väsymystä ja keskittymiskyvyn puutetta.

Tämä aloite ei vähättele sisäilma ongelmista kärsivien ihmisten oireita eikä poista sitä tosiasiaa, että rakennuksissa on mm. rakenteista ja vääränlaisesta käytöstä ja hoidosta johtuvia sisäilmaongelmia, jotka on korjattava. Tämä aloite on yksi keino lisätä taistelussa sisäilma ongelmia vastaan. Ei ole kuin parikymmentä vuotta siitä, kun työnantajaa veloitettiin huolehtimaan tupakoinnin kieltämisestä tiloissa, jotka laki määräsi savuttomiksi. Eikä ole kuin 10 vuotta siitä, kun tupakointi kiellettiin ravintoloiden sisätiloissa. Kiellot herättivät aikoinaan suurta närkästystä, koska puututtiin ihmisten oikeuteen tupakoida, mutta nyt kukaan meistä ei kyseenalaista tupakointikieltoja. Vantaakin on tehnyt päätöksen olla savuten kunta, mistä ilmoitetaan tarroilla esimerkiksi kaupungintalon ulkopuolella. Kukaan ei enää nykyisin joudu altistumaan passiiviselle tupakan savulle, mutta ihmiset joutuvat altistumaan passiivisesti eri kemikaaleille, joita on mm. parfyymeissa ja partavesissä.

Me allekirjoittaneet teemme aloitteen, että Vantaa selvittäisi mahdollisuudet olla tulevaisuudessa myös hajusteeton kunta. Matka täydelliseen hajusteettomuuteen on varmasti pitkä, mutta taival voisi alkaa siitä, että kaupunki laatisi sisäiset suositukset hajusteiden välttämiseksi kaupungin työpaikoilla ja kiinteistöissä. Kaupungin kiinteistöissä ja työpaikoilla voisi esim. tarroilla ilmoittaa, että "HUOMIOI MUUT - VÄLTÄ VAHVOJA HAJUSTEITA". Kaupungin järjestämien tilaisuuksien ilmoituksissa ja markkinoinnissa voisi pyytää osallistujia tulemaan tilaisuuksiin ilman vahvoja hajusteita."

Kaupunginvaltuusto 13.11.2017 § 20

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala toteaa vastauksena aloitteeseen seuraavaa:



Hajusteettomuudella pyritään helpottamaan tuoksuherkkyydestä kärsivien tilannetta. Allergia- ja Astmaliitto on tehnyt tuoksuherkkyydestä viime vuonna [tutkimuksen](#) ”Väestötutkimus tuoksuherkkyydestä”. Tuoksuherkkyys ei ole allerginen reaktio eikä se ole sama kuin hajusteallergia. Tuoksuyliherkkyydellä ei ole tautiluokitusta. Tuoksuyliherkkyyden taustalla on arveltu olevan muun muassa elinympäristön kemiallistumista ja stressitekijöitä. (Juntunen et al., 2017, 3.).

Tuoksuyliherkkyyden oireita hoidetaan välttämällä hajustettujen tuotteiden käyttöä tai vaikuttamalla elinympäristössä hajustettujen tuotteiden käyttöön sekä kannustamalla työpaikalla savuttomuuteen ja hajusteettomuuteen sekä parantamalla omaa hyvinvointia liikkumalla, nukkumalla ja terveellisellä ruualla sekä mielikuvaharjoittelulla ja siten oppimaan pois ehdollistetusta reagoimisesta vaarattomiin hajuihin (Juntunen et al., 2017, 15 - 16).

Hajusteettomuutta voidaan edistää Vantaan kaupungilla kahdella tavalla: vähentämällä hajustekuormaa normaalissa toiminnassa ja toisaalta kannustamalla henkilöstöä, asiakkaita ja kuntalaisia vähentämään hajusteiden käyttöä. Yksi keino vähentää hajusteita on käyttää hajusteettomia tuotteita siivouksessa. Vantti käyttää ylläpitosiivouksessa neutraaleja puhdistusaineita, joissa ei ole vahvaa ominaistuoksua. Saniteettitiloissa käytettävistä aineista noin puolet on hajusteettomia. Hajusteettomat puhdistusaineet eivät ole tuoksuttomia vaan niissä on puhdistusraaka-aineiden ominaistuoksu. Toimipisteet voivat pyytää Vantilta hajusteettomien puhdistusaineiden käyttöä siivouksessa.

Toinen keino vähentää hajustekuormaa on kannustaa henkilöstöä, asiakkaita ja kuntalaisia vähentämään hajusteiden käyttöä sekä edistämään savuttomuutta. Allergia- ja astmaliitto järjestää vuosittain Tuoksuttoman viikon, johon eri yhteisöt ja työpisteet voivat osallistua. Allergia- ja astmaliitosta voi tilata maksuttomia kampanjajulisteita, osallistua Tuoksuttoman viikon tapahtumiin tai viettää tuoksuton päivä.

Vuonna 2017 Vantaan kaupungin työpaikoilla osallistuttiin Allergia- ja astmaliiton hajuttomuus-kampanjaan. Työpaikoilla hyödynnettiin kampanjaan materiaalia. Jatkossakin sosiaali- ja terveydenhuollossa hyödynnetään Allergia – ja astmaliiton tuottamaa materiaalia ja työpisteet voivat osallistua Tuoksuttomaan viikkoon. Tavoitteena on, että toimialan työpaikoilla käsitellään työpaikkakokouksissa hajusteettomuutta kuluvana vuonna ja sovitaan työpaikkatason toimintakäytännöt hajusteettomuuden edistämiseksi. Asiaa voidaan edistää myös siirtämällä tupakkapisteitä kauemmaksi ulko-ovista ja ilmanvaihtopaikoista.

Vantaan Tilapalvelut Vantti Oy kommentoi vastaukseen seuraavaa:

Vantaan kaupungin ja Vantin väliseen siivoussopimukseen on kirjattu, että palveluntuottajan on huomioitava ympäristövaatimukset hankinnoissa siten, että 70 % ylläpitosiivouksessa käytettävien puhdistusaineiden ja 60 % käytettävien siivousmoppien ja/tai siivouspyyhkeiden on täytettävä Pohjoismaisen tai vastaavan ympäristömerkin mukaiset vaatimukset sopimuskauden alkaessa.

Ylläpitosiivouksessa käytetään pääsääntöisesti neutraaleja puhdistusaineita, joissa ei ole vahvaa ominaistuoksua. Vain tarvittaessa, kuten eritetahroja poistettaessa käytetään esim. klorillipohjaisia aineita. Kaikki käytettävät puhdistusaineet ovat huuhteluvapaita, eivätkä oikein annosteltuna jätä pinnoille pesuainekertymiä. Mikäli käytetään sumutinpullossa puhdistusainetta, se on aina käyttöliuos, ei laimentamatonta puhdistusainetta. Käytettäessä käyttöliuoksia, on tuoksukin mieto. Liuotinpohjaisia tuotteita ei ole päivittäisessä ylläpitosiivouksessa käytössä lainkaan.

Saniteettitiloissa ylläpitosiivouksessa käytetään tällä hetkellä Santtu puhdistusainetta, jossa on mieto tuoksu. Käytössä on myös Santtu hajustamaton puhdistusaine. Vuoden 2017 puhdistusaineistoista noin puolet on ollut hajustamatonta Santtua.



Hajustamattomia puhdistusaineita käytettäessä, tulee huomioida, että puhdistusaineiden raaka-aineiden ominaisuus tulee esiin (ei siis ole täysin tuoksuton).

Puhdistusaineet kilpailutetaan yhdessä Vantaan kaupungin kanssa, ja siinä huomioidaan kaupungin tarpeet, hygieniahoidajilta tulevat tarpeet ja vaatimukset (vastuullisuuskriteereinä mm. ympäristökriteerit) sekä Vantin tarpeet ja vaatimukset.

Sopimustuotevalikoimassa on saatavilla myös hajustamattomia vaihtoehtoja. Palveluesimies tilaa omiin toimipisteisiinsä siivousvälineet ja -aineet huomioiden toimipisteen toiminnan. Mikäli toimipisteessä halutaan käytettävän hajusteettomia puhdistusaineita, tulee tämä tuoda käyttäjien toimesta esiin, kun palveluesimies käy yhteistyökäsikirjaa läpi toimipisteen siivousasioiden yhteyshenkilön kanssa. Näin asia tulee myös kirjattua yhteistyökäsikirjaan ja tuotteet pysyvät samoina, vaikka henkilöstössä tapahtuisikin muutoksia.

Sopimuksen mukaisesti Vantin siivoamissa toimipisteissä on yhteistyökäsikirjassa kemikaaliluettelo, josta selviää mitä puhdistustuotteita on käytössämme. Käyttöturvatiiedotteet löytyvät yhteistyökäsikirjasta.

Kaupunginhallitus 28.5.2017 § 18

Sosiaali- ja terveystoimen apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Ulla Kaukolalle ja 20 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 18.6.2018 § 11

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti palauttaa asia uudelleen valmisteltavaksi.

Maankäytön rakentamisen ja ympäristön toimiala toteaa vastauksessaan seuraavaa:

Vantaan kaupungin sisäympäristöasioiden ohjausryhmän jäsenet on nimetty mm. tilakeskuksen, henkilöstökeskuksen, työterveyshuollon, sosiaali- ja terveystoimen, sivistystoimen ja Vantaan tilapalvelut Vantti Oy:n edustajia. Sisäympäristöasioiden ohjausryhmä on julkaisut "Vantaan kaupungin menettelytavat sisäilma-asioissa" ohjeen, jossa on myös lyhyt maininta siitä, että työntekijöillä on vastuu hajusteiden aiheuttamista työpaikkojen ylimääräisestä altistekuormasta. Hajusteiden käyttöä ei ohjeessa ole kuitenkaan ole tarkemmin määritelty.

Lähes kaikki meistä käyttävät vähintään yhtä hajusteita sisältävää tuotetta. Töihin tai vaikkapa kouluun lähtiessä hajusteiden käyttö saattaa vielä korostua. Helsingin allergia- ja astmayhdistyksen sivujen mukaan hajusteteollisuudella on käytössään yli 5000 yksittäistä hajustekemikaalia ja noin 200 luonnonhajustetta. Käytettyjen tuotteiden hajusteiden sisältöä ja niiden allergisoivia vaikutuksia on



vaikea määritellä ja säädellä, joten paras ratkaisu altistumisten vähentämiseksi on hajusteiden käytön vähentäminen. Työpaikoilla, jossa iso määrä ihmisiä kokoontuu yhteiseen tilaan, voi yhden tuoksu olla toisen allergisen reaktion aiheuttaja.

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan tilakeskus-tulosalue esittää vastauksessaan, että suosituksia hajusteiden käytön rajoittamiseksi käsitellään sisäympäristöasioiden ohjausryhmän kokouksissa ja asiasta laaditaan ohjeet, joiden avulla tavoitellaan hajusteiden käytön vähentämistä Vantaan kaupungin toimitiloissa.

Kaupunginhallitus 12.11.2018 § 16

Maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja esitys:

Päätetään

- a) antaa Ulla Kaukolalle ja 20 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 17.12.2018 § 16

Kaupunginhallituksen esitys:

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Ulla Kaukolan ja 20 muun valtuutetun valtuustoaloite

Muutoksenhakuohje: 4.1. Valituskielto

Lisätiedot:

kehittämispäällikkö Eeva Honkanummi, puh. 043 8269293, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
toimitilapäällikkö Pasi Salo, puh. 040 7199700, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi